

ו' אייר תשפ"ה
04 מאי 2025
פרוטוקול ישיבה 21.4.25

ועדה מייעצת לאיכות מי שתיה - ישיבת מליאה 21.04.25

הישיבה התקיימה בזום, בהשתתפות:

חברי הועדה המייעצת:

מר עמיר יצחקי, דר' תמר ברמן, גב' עטר עדות הבלנה, דר' שי עזרא, דר' ישי דרור, דר' אבנר רונן, מר אריק שאו, דר' אינס צוקר, דר' רנא שיבלי, גב' שרית כספי אורון
מוזמנים נוספים:

נועה סידר, עו"ד טל וינר, דר' הראל גל, דר' לודה גרויסמן, דר' ליליה סימחוביץ', אינג' רמי הלפרין
התנצלו: פרופ' אורי גופנא, מר גיא רשף, דר' יוני דובנוב, דר' עודד ניר
מרכזת הוועדה: גב' עירית הן

(מצורפת המצגת שהוצגה בישיבה)

1. תוקף מינויים לוועדה המייעצת

ע"פ התקנות תוקף המינוי בוועדה המייעצת חמש שנים, ונדרש לחדשו. אנו נמצאים בהליך חידוש המינויים של חלק מחברי הוועדה.

2. תקנה 18. (ה) - הוספת סידן ומגנזיום

משרד הבריאות מקדם תקנה שתאפשר לספקי מים המעוניינים בכך הוספת סידן ומגנזיום למים שעברו התפלה. התקנה קיבלה את אישור משרד המשפטים, והועברה לאישור התייעצות עם משרד הג"ס (עדיין לא התקבלה תשובתם), החקלאות ורשות המים, וכן הועברה להערות הוועדה המייעצת והציבור. התקבלו הערות (מצ"ב בקובץ אקסל).

נקודות שעלו בדיון

- מומלץ לציין ריכוז מקסימלי במפורש, למרות שהובהר שאין ישימות לריכוזים מעל 20-30 מג"ל, ואין ערך מקסימלי למגנזיום וסידן בשום רגולציה
- יש לציין מפורשות שמטרת ההוספת הינה **השבת** מגנזיום וסידן למים המותפלים לריכוזים אופייניים של מקורות המים הטבעיים.
- כל החומרים יעמדו בדרישות ת"י 5438 כמו שנדרש לכל חומר טיפול במים
- נדרש ליידע את הצרכנים (כולל החקלאים) לפני ההוספה
- ההפניה לתקנה 17 (טיפול במים) לא מספיקה, כי תקנה 21 עוסקת במיהול במפורש. נאמר שאספקת מים עם מגנזיום במיהול (ממקור מים שיש בו מגנזיום) מותרת, ומתבצעת גם כך במקורות מים בארץ.

סיכום

משרד הבריאות יקיים דיון פנימי בהערות וידווח על החלטתו לוועדה.

3. ניטור מינרלים במערכת האספקה

שיעור המים המותפלים במערכת, קידום התקנה שתאפשר הוספת מגנזיום וסידן, וכן פניות רבות מהציבור - בהיבט הבריאותי והפרקטי, הובילו להצעה להוסיף תקנה המחייבת ניטור ריכוזי מגנזיום וסידן בנקודות מייצגות במערכת הארצית. מדובר במידע מעניין שינתן בעלויות נמוכות יחסית לציבור. סקר ספרות העלה כי בעולם המערבי אין דרישה מחייבת בנושא, אך יש מדינות בהן מקובל לפרסם מידע על מינרלים במערכת באופן וולונטרי. התקנה מכוונת לבדיקות שחברת מקורות תבצע אחת לשנה באזורים בהם מקורות מים קבועים ואחת ברבעון באזורים בהם המקורות משתנים. הדרישה תשולב בתקנה 13, יחד עם הדרישה לניטור תקופתי של פלואוריד (שתופחת משמעותית).

נקודות שעלו בדיון

- ניתן להיעזר בריכוזים של מגנזיום וסידן הנבדקים בשפכים וקולחים, הדומים למי השתיה במערכת
- פרסום המידע חייב להדגיש שמשקף בזמן הדיגום בלבד
- הובע חשש ליצירת בהלה ציבורית מפירוש לא נכון של הממצאים
- הובהר כי משרד הבריאות נותן דגש רב לשקיפות מידע לציבור, ומאמין שבכך מחזק את האמון במי הברז ובפעולות המשרד. המידע הקיים כבר מפורסם באתר המשרד - יישום חדש שהמשרד יצר ופרסם לאתרונו הוצג לחברי הוועדה והוזכרו גם אמצעי ההנגשה הנוספים - מערכת המים שלי ודוחות תקופתיים.

סיכום

אין התנגדות לתוספת

4. שינוי במדרגות גודל אוכלוסייה משורתת (בבדיקות מיקרוביאליות)

בתוספת הרביעית נדרש לבצע בדיקות מיקרוביאליות במערכת האספקה, כשהתדירות ומספר נקודות הדיגום עולים בהתאם לגודל האוכלוסייה. נמצא כי בישראל מעט ערים גדולות, אשר בהשוואה לארה"ב נדגמות פחות. כמו כן אין הבדל בדרישות ניטור בין ירושלים לת"א למרות שהיא כפולה בגודל. מוצע להוסיף נקודת דיגום ביישובים הגדולים מ-200,000 תושבים, המשמעות: 9 יישובים יבדקו עוד 260 בדיקות בשנה (רובם בפועל כבר מבצעים את זה) והוספת נקודת דיגום אחת עבור כל 100,000 תושבים באוכלוסייה גדולה מ-500,000.

סיכום

אין התנגדות

5. הוספת חומר הדברה

הוועדה המליצה על הוספת 18 חומרי הדברה – שייבדקו בתדירות ניטור ג'. 18 חומרי ההדברה נבחרו על בסיס מתודולוגיה של תיעודף (GUS), המצאות במי שתייה בישראל ובעולם, ערך סף טוקסיקולוגי. לאחרונה התקבלה פנייה על המצאות החומר Chlorothalonil במי תהום ומי שתייה במדינות שונות בעולם, שלא נכלל ברשימת חומרי הדברה. מדובר בקוטל פטריות נפוץ המשמש להגנה על מגוון רחב של גידולים. מבחינה טוקסיקולוגית- לחומר השפעות בחשיפה קצרת וארוכת טווח על הכליות ומערכת העיכול, חשוד כמסרטן. אינו נחשב כ-endocrine disruptor, אינו משפיע על המערכת החיסונית או תפקוד מערכת העצבים. 0.015 Acceptable Daily Intake על בסיס רעילות לכליות (EFSA, 2018). תוצרי הפירוק במים נחשבים Toxicologically Relevant. השימוש בחומר זה בוטל באירופה ב 2019 בשל ממצאים של תוצרי פירוק במי תהום, הוועדה הבין-משרדית לתיאום השימוש בתכשירי הדברה להגנת הצומח המליצה למשרד החקלאות לבטל את השימוש בישראל, המלצה שטרם אומצה. לפי ה EPA (2025): המשך השימוש מוגבל. רשות המים בוחנת ביצוע סקר ראשוני במי התהם בארץ.

הוצעו שתי חלופות-

- דיון נוסף לאחר השלמת נתונים מהעולם וניתוח ממצאי סקר שיתבצע בארץ
- הוספה החומר ו/או תוצרי פירוק לתקנות בתדירות ניטור ג'
- המלצת משרד הבריאות: להוסיף את תוצר הפירוק של Chlorothalonil לתקנות בתדירות ניטור ג', בנימוקים:
- עדיין המשך שימוש נרחב בישראל
- המצאות במקורות מי תהום ומי שתייה במדינות רבות (צרפת, שוויץ, ארצות הברית)

נקודות שעלו בדיון

- חסרים נתונים רבים, כולל GUS וערכי סף טוקסיקולוגיים של חלק מתוצרי הפירוק
- החומר ותוצרי הפירוק לא מופיעים בתקנות ב EPA או קנדה ואין המלצה לתקן של WHO
- החומר מוכר למעבדות, אך נמצא עד היום רק במי שיטפונות. אין מידע לגבי תוצרי הפירוק, אין מוכנות במעבדות לביצוע אנליזה של תוצרי הפירוק
- יש הבדל מהותי בין בדיקות סקר בתקנות (תדירות ג') שמחייב תשתית ולידית, לבין סקר ברמה אקדמית
- הובע חשש לעלייה במחקרים על תוצרי פירוק של מזהמים במים – חומרים שאין לגביהם ידע או מוכנות אנליטית
- הסקר של רשות המים יהיה בסדר גודל קטן, אחרי שיוודאו יכולת אנליטית
- הנתונים חשובים גם לקידום ההחלטה של משרד החקלאות

סיכום

נדרש לימוד מעמיק של הנושא לפני שמחליטים. רשות המים תבצע סקר, ומשרד הבריאות יבחן התייחסות רגולטורית בעולם

6. חוק התקנים ות"י 5452

תיקון 19 לחוק התקנים מאמץ דרישות אסדרה אירופית. משרד הבריאות נדרש לבחון אם קיימת סתירה בין הדרישות בתקנות בריאות העם לגבי מוצרים במגע עם מי שתייה (ת"י 5452) וה EU DRINKING WATER DIRECTIVE. לפי האסדרה האירופאית, החל מינואר 2025, מוצרים במגע עם מי שתייה, יידרשו להתאים לרשימת מוצרים וחומרים מאושרים שפורסמו. על מנת למנוע סתירת דין חייבים לציין בתקנות כי מוצרים הבאים במגע עם מי שתייה יעמדו בדרישות תקן ישראלי ת"י 5452: "בדיקות מוצרים הבאים במגע עם מי שתייה" או בדרישות רגולציה אירופאית EU DRINKING WATER DIRECTIVE 2020/2184 (EU)

נקודות שעלו בדיון

- הדרישה לא חלה על כימיקלים כי מנגנון הפיקוח שונה
- יצרן ישראלי יוכל ליצר ע"פ תקן ישראלי או דרישות רגולציה אירופאית
- מוצרים שמתאימים לדרישת הרגולציה האירופאית יהיו מסומנים בסימון מיוחד

סיכום

אין התנגדות

7. עדכונים בנוסח התקנות

7.1. היתרים חריגים

תקנה 8 – היתרים חריגים יינתנו לתקופה מוגבלת שלא תעלה על שנה (במקום חצי שנה)
תקנה 10 – המנהל רשאי להתיר דחיית בדיקות במקור המים עד שנתיים אם נעשה טיפול בהתאם להנחיות המנהל

7.2. שילוב סעיפים מתקנות בריכה

סעיפים הקשורים לתחזוקה ומיגון תברואי של בריכה יושתו גם על מערכת מים במסגרת תקנות מי שתיה : 14 ו-14ב

7.3. תוספת חמישית – שינוי במדיניות ניטור טריהלומתנים

יש צורך בהתאמת תדירות הניטור למשטרי האספקה המשתנים, לסוג המים המסופקים, סוג המחטא ועונות השנה. השינויים המוצעים במדיניות הניטור :

- הפחתת דיגומים בישובים המקבלים מים ללא מי כינרת (דרום, ירושלים, מרכז)
- שמירה על תדירות ניטור גבוהה באזורים ה"חמים" המקבלים הרבה מי כינרת (עמקים, חיפה והקריות)
- רב הדיגומים יתבצעו במערכת הארצית בנקודות מייצגות
- בתוך הישובים הדיגום יוגבר בהתאם לתוצאות במערכת הארצית במצבים הבאים :
 - עליה בתוצרי הלוואי במערכת האספקה האזורית
 - מידע על שינויים במקור המים
 - שינוי בחומר החיטוי

8. דשבורד ל PFAS

במשרד הבריאות הוכן DASHBOARD עם כלל תוצאות הבדיקות של תרכובות PFAS במי שתייה. ה-DASHBOARD כולל גם נתונים של סוגי מים נוספים שנאספו ברשות המים (מאגרי קולחים, מעיינות וקידוחי ניטור/חקלאות), ומוקדי זיהום פוטנציאליים. יעשה מאמץ להנגיש את ה-DASHBOARD לגורמים ממשלתיים מחוץ למשרד הבריאות (הגייס, רשות המים).

רשמה : עיריית הן
העתק : למשתתפים